

Bruksela, 28 listopada 2022 r.
(OR. en)

14463/22

DEVGEN 198
COHAFA 100
PROCIV 137
RELEX 1484
ACP 120
ENV 1119
MIGR 340
CLIMA 578
COPS 533
SUSTDEV 189
ONU 133

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	28 listopada 2022 r.
Do:	Delegacje

Nr poprz. dok.:	13834/22
Dotyczy:	Zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w działaniach zewnętrznych UE – Konkluzje Rady (28 listopada 2022 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w działaniach zewnętrznych UE, przyjęte przez Radę na jej 3914. posiedzeniu, które odbyło się w dniu 28 listopada 2022 r.

Konkluzje Rady w sprawie zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w działaniach zewnętrznych UE

1. **Rada przyznaje**, że nasilają się klęski żywiołowe, powiązane straty ludzkie, gospodarcze i środowiskowe i leżące u ich podstaw słabości, które powodują zagrożenia i niestabilność, takie jak konflikty, ubóstwo i nierówności, a jednocześnie ekosystemy i siedliska są zagrożone załamaniem. Skutki globalnych wstrząsów, takich jak degradacja środowiska i zmiana klimatu, konflikty zbrojne, w szczególności rosyjska agresja wojskowa przeciwko Ukrainie, oraz zagrożenia zdrowia, takie jak pandemia COVID-19, ukazują wzajemnie połączony i systemowy charakter dzisiejszego zagrożenia, a także tkwiący w nim potencjał, że może się ono przekształcić w klęski żywiołowe o efekcie kaskadowym w różnych regionach geograficznych i w różnych sektorach, oraz że utrudni rozwój społeczny.
2. **Rada podkreśla** znaczenie danych naukowych i ocen dotyczących zmiany klimatu oraz wynikających z niej zagrożeń, jej skutków i oddziaływań, takich jak zwiększające się zagrożenia klimatyczne i inne, a także przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej, ochrony i innych opcji przedstawionych przez oenzetowski Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu. Realizacja tych światowych programów działań wymaga lepszego dostępu do obserwacji Ziemi, w tym danych satelitarnych i powiązanej infrastruktury, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb krajów rozwijających się. Rada podkreśla również uzupełniającą wartość lokalnej i tradycyjnej wiedzy oraz praktyk.
3. Ekstremalne zjawiska pogodowe i zdarzenia o powolnym przebiegu dodatkowo pogłębione przez zmianę klimatu stają się coraz częstsze i coraz bardziej intensywne i – w połączeniu z degradacją środowiska, podatnością na zagrożenia i narażeniem się na nie, zwiększają ryzyko strat ludzkich, materialnych i przyrodniczych, zwiększając potrzeby w zakresie przystosowania się oraz potrzeby humanitarne i rozwojowe, oraz coraz bardziej pogłębiając lukę w finansowaniu celów zrównoważonego rozwoju. Zdegradowane ekosystemy mogą prowadzić do konkurencji i konfliktów o kurczące się zasoby, w szczególności o grunty i wodę. Rada uznaje potrzebę pilnego zintensyfikowania wysiłków przystosowawczych, zwłaszcza że nawet wstrzymanie wszystkich emisji gazów cieplarnianych i tak nie pozwoliłoby uniknąć skutków zmiany klimatu.

4. **Rada odnotowuje** priorytetową rangę, którą Unia Europejska wyraźnie nadała zielonej transformacji i ochronie bioróżnorodności w ramach Europejskiego Zielonego Ładu, cel polegający na osiągnięciu neutralności klimatycznej, o którym mowa w europejskim prawie o klimacie, a także ambicję, wspieraną przez pakiet na rzecz odbudowy, stworzenia bardziej ekologicznej i odporniejszej Europy, lepiej przygotowanej do stawiania czoła obecnym i przyszłym wyzwaniom, w tym w swoich działaniach zewnętrznych. **Rada przypomina** o konkluzjach: i) z dnia 3 czerwca 2021 r. pt. „Budując Europę odporną na zmianę klimatu – nowa strategia UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu“, ii) z dnia 19 listopada 2021 r. pt. „Woda w działaniach zewnętrznych UE“, iii) z dnia 23 listopada 2021 r. w sprawie zwiększenia gotowości, zdolności do reagowania i odporności na kryzysy w przyszłości oraz iv) z dnia 3 marca 2022 r. w sprawie działań na rzecz ochrony ludności w związku ze zmianą klimatu.
5. **Rada dostrzega** znaczenie skutecznego zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, działań wyprzedzających i rozwoju opartego na analizie ryzyka dla ratowania życia i zachowania dobrostanu oraz godności, zmniejszania potrzeb humanitarnych, przystosowania się do zmiany klimatu oraz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i budowania odporności, zwłaszcza w krajach najslabiej rozwiniętych i małych rozwijających się państwach wyspiarskich, tak by nikt nie był pozostawiony samemu sobie.
6. **Rada podkreśla** znaczenie zapobiegania stratom i szkodom związanym z niekorzystnymi skutkami zmiany klimatu oraz minimalizacji tych strat i szkód oraz radzenia sobie z nimi, w tym z ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi (o nagłym przebiegu) i wydarzeniami o powolnym przebiegu, oraz rolę zrównoważonego rozwoju, zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi, działania na rzecz klimatu i działań wyprzedzających w zmniejszaniu ryzyka tych strat i szkód. Systemy i infrastruktura zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi, w tym systemy i infrastruktura związane z wodą, urządzeniami sanitarnymi i higieną, powinny być odporniejsze i neutralne dla klimatu.
7. **Rada dostrzega** związki między niestabilnością, konfliktami a klęskami żywiołowymi. W niestabilnych sytuacjach i w sytuacjach obszarów dotkniętych konfliktami klęski żywiołowe mogą zintensyfikować przyczyny leżące u podstaw niestabilności i źródeł konfliktów oraz zdestabilizować perspektywy trwałej odbudowy i pokoju. Partycypacyjne i włączające procesy zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi oraz działania wyprzedzające zgodnie z potrójnym powiązaniem między aspektami humanitarnymi i rozwojowymi a pokojem mogą – tam gdzie klęski żywiołowe i konflikty wzajemnie na siebie oddziałują – stać się instrumentem budowania pokoju, a środki zapobiegania konfliktom mają podstawowe znaczenie dla otoczenia sprzyjającego zmniejszaniu ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi. Rada podkreśla potrzebę włączenia wielowymiarowej oceny ryzyka, odporności i uwrażliwienia na konflikty do analizy kontekstu, planowania, oraz monitorowania i oceny wspólnego działania z krajami partnerskimi, z uwzględnieniem unijnych wielowymiarowych narzędzi oceny, a także optymalnych rozwiązań spośród specjalnych narzędzi zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi¹.

¹ Takich jak inicjatywa na rzecz zmniejszania skutków klęsk żywiołowych (CADRI).

8. **Rada dostrzega**, że nierówności i ubóstwo skutkują zróżnicowanym wpływem klęsk żywiołowych i podkreśla, że skuteczne zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi wymaga zadbania o to, by nikt nie został pominięty oraz włączenia podejścia opartego na prawach człowieka, zachowania równouprawnienia płci, praw dziecka, zorientowania na uwzględnianie aspektów wieku oraz niepełnosprawności na wszystkich etapach planowania, realizacji oraz monitorowania i ewaluacji zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, a także pełnego, równego i znaczącego uczestnictwa. Należy w tym celu wykorzystywać dane zdezagregowane i zapewnić ich porównywalność.
9. **Rada potwierdza**, że działania zewnętrzne UE w zakresie zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi powinny być dostosowane do Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i celów zrównoważonego rozwoju, ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych i ich globalnych celów, a także do porozumienia paryskiego i jego długoterminowych celów i ram wdrażania, oraz wносить wkład w te programy.
10. **Rada z zadowoleniem przyjmuje**
- a. Agendę z Bali na rzecz odporności, jako wynik siódmej sesji globalnej platformy na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi (23–28 maja 2022 r.)² oraz Europejskie Forum na rzecz planu działania w zakresie zmniejszenia do 2030 r. ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w regionie Europy i Azji Środkowej, jako wynik europejskiej regionalnej platformy na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi (25–26 listopada 2021 r.)³.
 - b. Wnioski zawarte w sprawozdaniu z globalnej oceny zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi⁴ oraz wezwanie do działania, by: i) mierzyć to, co cenimy, ii) wypracować systemy służące uwzględnianiu sposobów podejmowania przez umysły ludzkie decyzji dotyczących ryzyka, oraz iii) nadać nowy kształt systemom zarządzania i systemom finansowym, by nie stosowały schematycznego podejścia i planowały działania w porozumieniu z osobami dotkniętymi klęskami żywiołowymi.
 - c. Sprawowanie przez UE przewodnictwa platformy na temat przesiedleń ze względu na klęski żywiołowe jako okazję, by zwiększyć starania na rzecz rozwiązania problemu przesiedleń ludności powodowanych przez klęski żywiołowe, zmianę klimatu i degradację środowiska, propagować globalne działania oraz wspierać wielostronne partnerstwa i procesy.
 - d. Konferencję ONZ w sprawie wody w 2023 r. jako okazję do przedyskutowania na najwyższym szczeblu politycznym inwestowania w wodę jako czynnika mającego przyczynić się do odporności, zapobiegania ryzyku klęsk żywiołowych i zmniejszenia tego ryzyka i do zaangażowania się w tę kwestię, oraz do zmobilizowania wszystkich zainteresowanych stron i sektorów do przyspieszenia działań na rzecz celów i zadań Agendy 2030 związanych z wodą.

² <https://globalplatform.undrr.org/publication/co-chairs-summary-bali-agenda-resilience>

³ <https://www.undrr.org/publication/european-forum-disaster-risk-reduction-roadmap-2021-2030>

⁴ <https://www.undrr.org/gar2022-our-world-risk>

- e. Zmianę przepisów dotyczących Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (UMOL) określającą unijne cele w zakresie odporności na klęski i katastrofy na podstawie scenariuszy dotyczących teraźniejszości i przyszłości, uznanie, że UMOL odgrywa coraz większą rolę w zapobieganiu klęskom żywiołowym i gotowości na ich wystąpienie, oraz utworzenie sieci wiedzy mającej systematycznie uwzględniać budowanie zdolności i wiedzę naukową.
 - f. Oświadczenie darczyńców pomocy humanitarnej w sprawie klimatu i środowiska⁵ oraz Kartę dotyczącą klimatu i środowiska dla organizacji humanitarnych⁶, które ułatwią współdziałanie wokół zwalczania skutków humanitarnych kryzysów związanych z klimatem, różnorodnością biologiczną i środowiskiem.
11. **Rada oczekuje** kontynuacji dialogu z Glasgow między stronami Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu, odpowiednimi organizacjami i interesariuszami, służącego omawianiu ustaleń dotyczących finansowania działań mających na celu zapobieganie stratom i szkodom związanym z niekorzystnymi skutkami zmiany klimatu oraz minimalizowanie tych strat i szkód i stawianie im czoła, oraz **ponownie potwierdza** stałe zaangażowanie UE i jej państw członkowskich na rzecz jak najszybszego pełnego uruchomienia sieci z Santiago w celu stymulowania ukierunkowanej na popyt pomocy technicznej odpowiednich organizacji, organów, sieci i ekspertów w zakresie wdrażania odpowiednich podejść w krajach rozwijających się szczególnie podatnych na zagrożenia negatywnymi skutkami zmiany klimatu.
12. W tym zakresie **Rada wzywa** Komisję, ESDZ i państwa członkowskie, by:
- a. **Uznały** wkłady zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania się do niej, oraz innych odpowiednich podejść, w zapobieganie stratom i szkodom oraz minimalizowanie tych strat i szkód oraz stawianie im czoła, i ich komplementarność.
 - b. **Zadbały** o to, by unijne działania na rzecz rozwoju, pokoju, klimatu oraz działania humanitarne były oparte na analizie ryzyka, zwiększając tym samym zdolność krajów partnerskich do angażowania się w działanie zapobiegawcze, rozwiązywania podstawowych problemów, radzenia sobie z przyszłymi wstrząsami i czynnikami stresogennymi, oraz odpowiedniego przygotowania się na klęski żywiołowe, zapobiegania im oraz dostosowania się do nich i odpowiedniego na nie reagowania.

⁵ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/humanitarian-aid/climate-change-and-environment/humanitarian-aid-donors-declaration-climate-and-environment_en

⁶ <https://www.climate-charter.org>

- c. **Zadbały o to**, by gotowość na wypadek klęsk żywiołowych i zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi były uwzględniane w głównym nurcie i w działaniach polityki humanitarnej i polityki rozwojowej, oraz **propagowały** wśród podmiotów zajmujących się rozwojem, pomocą humanitarną, klimatem i pokojem odpowiedzialność za współfinansowanie, biorąc pod uwagę specyfikę każdej sytuacji oraz dostępne zasoby, aby zapewnić wykorzystanie najskuteczniejszych i najodpowiedniejszych narzędzi finansowania.
- d. **Przeszły** od reaktywnego reagowania kryzysowego do działania aktywniejszego, bardziej perspektywicznego i wyprzedzającego, finansowania i zarządzania ryzykiem oraz, przy poszanowaniu zasad humanitarnych i międzynarodowego prawa humanitarnego, **wzmocniły** koordynację, spójność i komplementarność między działaniami i podmiotami zajmującymi się pomocą humanitarną, rozwojem i pokojem, opierając się na wnioskach wyciągniętych z fazy pilotażowej realizacji potrójnego powiązania między aspektami humanitarnymi i rozwojowymi a pokojem, oraz by **dalej uwzględniały** to powiązanie we wszystkich odnośnych krajach, a także by dalej dokumentowały skuteczną realizację podejść z zakresu zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w kontekście tego potrójnego powiązania.
- e. **Wspierały** włączanie działania wyprzedzającego do cyklu programu humanitarnego, a także plany adaptacji w reagowaniu na zmianę klimatu, oraz wzmacnianie gotowości i szybkiego dostępu do systemów wsparcia w planowaniu rozwoju.
- f. **Zapewnili** uwzględniające specyfikę konfliktu, kierowane przez społeczność lokalną i zakładające lokalną odpowiedzialność, skoncentrowane na dziecku, ukierunkowane na aspekt płci, sprzyjające włączeniu osób z niepełnosprawnościami, oparte na prawach człowieka oraz transformacyjne podejście do zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, które zajmuje się pierwotnymi przyczynami nierówności w traktowaniu kobiet i mężczyzn oraz innymi nierównościami we wszystkich politykach i praktykach.
- g. **Zacieśniły** współpracę poprzez podejście Drużyna Europy w obszarach zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i przeciwdziałania zmianie klimatu, rozważając przykładowo inicjatywę Drużyny Europy dotyczącą przystosowania się do zmiany klimatu i odporności na nią w Afryce.

- h. **Propagowały** oceny ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, klimatem oraz ryzyka ekologicznego we wszystkich działaniach z zakresu planowania i programowania działań humanitarnych i rozwojowych, jako kluczowe narzędzie odwzorowania i ewaluacji ryzyka, zagrożeń i słabości, a także określenia zdolności dostępnych i potrzebnych w celu zmniejszenia istniejących zagrożeń oraz uniknięcia tworzenia nowych zagrożeń, oraz by zwiększyć gotowość na wypadek klęsk żywiołowych. Oceny ryzyka powinny być adekwatne do danej sytuacji oraz oparte na danych naukowych i powinny zawierać analizę dotyczącą płci. Powinny być prowadzone z perspektywy ludności, której to dotyczy, w szczególności osób znajdujących się w trudnej sytuacji, zapewniając ich istotne zaangażowanie w analizę, podejmowanie decyzji i realizację samej oceny, biorąc pod uwagę kwestie, takie jak płeć, wiek, niepełnosprawność, pochodzenie etniczne, tubylcze pochodzenie lub tożsamość oraz inne cechy. Należy zwrócić należytą uwagę na różnorodność, dyskryminację z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminację krzyżową, a także na dynamikę konfliktów.
- i. **Wzmocniły** sprawowanie rządów na rzecz kompleksowego zarządzania klęskami żywiołowymi, zarządzania ryzykiem klimatycznym i środowiskowym na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach, zwiększały świadomość ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi, wspierały szkolenia i ćwiczenia, opracowywanie skutecznych mechanizmów koordynacji oraz długofalowych partnerstw pomiędzy różnymi podmiotami sektora publicznego i odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami lokalnymi, ludnością rdzenną, środowiskami akademickimi, instytutami badawczymi oraz sektorem prywatnym, a także kobietami, dziećmi i organizacjami młodzieżowymi, organizacjami osób z niepełnosprawnościami i innymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Należy wspierać rozwiązania kierowane lokalnie, zgodnie z zasadami przystosowywania się kierowanego przez społeczność lokalną uzgodnionymi na COP 26 Ramowej konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu.
- j. **Wspierały** opracowywanie i wdrażanie nowych i innowacyjnych oraz ukierunkowanych na ludzi podejść, w tym finansowanie ryzyka związanego z klimatem i klęskami żywiołowymi i ubezpieczenia na wypadek takiego ryzyka, poprzez inicjatywy takie jak inicjatywa globalnej tarczy przeciw ryzyku klimatycznemu, by zwiększyć stabilność makroekonomiczną w krajach partnerskich i zagwarantować systemową, spójną i trwałą ochronę osób najbardziej narażonych na ryzyko i żyjących w ubóstwie, w szczególności w krajach niestabilnych i rozwijających się, ze szczególnym uwzględnieniem krajów najsłabiej rozwiniętych i małych rozwijających się państw wyspiarskich. W tym względzie dla długofalowej odporności kluczowa jest współpraca transgraniczna i regionalna.

- k. **Wspierały** koordynację starań na rzecz transferu technologii i budowania zdolności bezpośrednio w dotkniętych regionach, z wykorzystaniem innowacji i nowych podejść naukowych, w tym danych, by przynieść bezpośrednią korzyść osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, także udostępniając te rozwiązania jako globalne dobra publiczne. Wspierały kraje partnerskie w opracowaniu i wdrożeniu polityk i zachęt w celu propagowania zrównoważonych środowiskowo oraz odpornych pod względem ryzyka związanego z klimatem i z klęskami żywiołowymi inwestycji i zwiększyły weryfikację infrastruktury pod względem wpływu na klimat, w tym poprzez rozwiązania oparte na zasobach przyrody.
- l. **Ograniczyły** ślad środowiskowy działań Unii w kontekście jej działań zewnętrznych.
- m. **Wsparły** apel Sekretarza Generalnego ONZ o zagwarantowanie, by w ciągu pięciu lat każda osoba na Ziemi była chroniona przez systemy wczesnego ostrzegania, umieszczając w centrum uwagi w pełni skupiony na ludziach łańcuch wartości wczesnego ostrzegania – od ocen ryzyka do działań informacyjnych na rzecz infrastruktury ostatniego odcinka. Rada uznaje również znaczenie, jakie dla osiągnięcia tego celu ma inicjatywa w zakresie systemów ryzyka związanego z klimatem i wczesnego ostrzegania⁷.
-

⁷ Jak również inne stosowne inicjatywy i narzędzia, takie jak zintegrowany globalny system obserwacyjny Światowej Organizacji Meteorologicznej WMO (WIGOS), system informacyjny WMO (WIS) oraz globalny system przetwarzania danych i prognozowania (GDPFS), mechanizm koordynacji WMO (WCM), globalny system ostrzegania o zagrożeniach wieloczynnikowych (GMAS), globalna sieć podstawowej obserwacji (GBON), instrument finansowania systematycznych obserwacji (SOFF), wizja i strategia na rzecz hydrologii oraz powiązany plan działania WMO, koalicja na rzecz wody i klimatu, sojusz na rzecz rozwoju „Hydromet” i inne partnerstwa z Bankiem Światowym, Zielonym Funduszem Klimatycznym, Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, sektorem prywatnym i innymi podmiotami.